

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kansanterveyslain, erikoissairaanhoidonlain ja Helsingin yliopistollisesta keskussairaalarasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan kansanterveyslakia, erikoissairaanhoidonlakia ja Helsingin yliopistollisesta keskussairaalarasta annetun lain 7 §:ää muutettaviksi siten, että terveyskeskusta tai sairaanhoitopiiriä ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle sekä Helsingin yliopistollisen keskussairaalan ja Lastenlinnan sairaalan kuntayhtymille suoritettaisiin valtion varoista laskennallisin perustein erityiskorvausta lääkärin

perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta johtuviin kustannuksiin. Sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain tekemässä päätöksessä määrätisiin korvauksen laskennassa käytettävät perusteet.

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1995 alusta.

**PERUSTELUT**

**1. Nykytila ja ehdotetut muutokset**

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen liitteessä VII mainitun yleislääkärin erityiskoulutuksesta annetun neuvoston direktiivin (Euroopan yhteisöjen 86/457/ETY) mukaan Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden on järjestettävä sosiaaliturvajärjestelmän piirissä yleislääkäreinä toimiville vähintään kaksivuotinen käytännön työhön painottuva erityiskoulutus, joka direktiivin mukaan tulee pakolliseksi 1 päivänä tammikuuta 1995. Suomessa kaikki potilastyössä toimivat lääkärit ovat sosiaaliturvajärjestelmän piirissä.

Direktiivin mukaisen erityiskoulutuksen kestosta ja sisällöstä säädetään lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annetussa asetuksessa (1435/93). Koulutuksen tavoitteena on ensisijaisesti perehdyttää lääkäri terveydenhuollossa toimivan yleislääkärin tehtäviin, terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään sekä yhteistyöhön terveydenhuollon ja sosiaalihuollon alalla toimivan henkilöstön kanssa.

Asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan koulutus kestää kokopäiväisenä kaksi vuotta. Osa koulutuksesta voidaan suorittaa osapäiväisenä, jos koulutuksen kokonaisaika ei lyhene, koulutuksen tavoite saavutetaan ja jos osapäiväisen palvelu on viikoittain vähintään 60 prosenttia kokopäiväisestä palvelusta.

Koulutuksen suorittamiseksi lääkärin tulee asetuksen 4 §:n 2 momentin mukaan palvella lääkärin tehtävässä terveyskeskuksessa tai muussa perusterveydenhuollon laitoksessa taikka yleislääkärin vastaanotolla ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun lääkärin valvonnassa kokopäiväisesti vähintään kuuden kuukauden ajan, palvella lääkärin tehtävässä sairaalassa kokopäiväisesti vähintään kuuden kuukauden ajan, osallistua säännöllisesti edellä mainitun toimintayksikön toimipaikkakoulutukseen sekä suorittaa koulutusyksikön hyväksymä tai järjestämä vähintään 16 tunnin kurssimuotoinen koulutus, joka perehdyttää terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään. Asetuksen 4 §:n 3 momentin mukaan koulutuksesta voidaan enintään

kuuden kuukauden palvelu suorittaa muussa koulutusyksikön (Helsingin, Kuopion, Oulun, Tampereen ja Turun yliopistojen lääketieteelliset tiedekunnat) hyväksymässä, yleislääkärin tehtäviin suuntautuvassa terveydenhuollon laitoksessa tai yksikössä kuin edellä tarkoitettussa toimintayksikössä.

Koulutusyksikkö päättää asetuksen 5 §:n mukaan lääkärin suorittaman palvelun ja aikaisemman opiskelun hyväksymisestä koulutukseen kuuluvaksi.

Direktiivin säännökset yleislääkärinä toimimisesta sosiaaliturvajärjestelmän piirissä on saatettu voimaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/94). Lain 4 §:n 1 momentin mukaan terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta lääkärin peruskoulutuksen suorittaneelle henkilölle oikeuden harjoittaa lääkärin ammattia toisen johdon ja valvonnan alaisena laillistettuna ammattihenkilönä. Mainittu oikeus myönnetään henkilölle direktiivissä tarkoitettun lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen suorittamiseksi itsenäisesti ammattiaan harjoittamaan oikeutetun laillistetun lääkärin johdon ja valvonnan alaisena. Lain 4 §:n 2 momentin mukaan oikeus harjoittaa yleislääkärin ammattia itsenäisesti laillistettuna ammattihenkilönä on laillistetulla lääkärillä, joka on suorittanut lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen.

Koulutusyksiköistä valmistuu vuosittain noin 500 lääketieteen lisensiaatin tutkinnon suorittanutta. Tämän vuoksi vuonna 1995 tarvitaan vähintään 500:lle lääketieteen lisensiaatin tutkinnon suorittaneelle työmahdollisuus lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutusta varten. Vuodesta 1996 lukien tarvitaan vuosittain noin 1 000 työmahdollisuutta. Lisäkoulutukseen hyväksytään muikin lääkärin työ kuin terveyskeskuksessa ja sairaalassa työskentely. Näiden työmahdollisuuksien määräksi arvioidaan 50 vuonna 1995 ja 100 myöhemmin vuosina, mikä on otettu huomioon tätä esitystä ja sen taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa.

Lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta ensimmäinen vuosi korvaa niin sanotun orientoivan vaiheen palvelun. Orientoivan vaiheen palvelun suorittamisessa on ollut vaikeuksia orientoivan vaiheen virkojen vähäisyyden vuoksi. Tämä johtuu ainakin osittain siitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/92) mukainen laskennallinen valtionosuus jakautuu kaikille kunnille riippumatta siitä, ovatko ne

ylläpitäneet orientoivan vaiheen virkoja. Esityksen tarkoituksena on lisätä kuntien ja kuntayhtymien mahdollisuuksia ja halukkuutta työmahdollisuuksien luomiseen.

Lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen edellyttämien työmahdollisuuksien turvaamiseksi kansanterveyslakia (66/72), erikoissairaanhoidolakea (1062/89) ja Helsingin yliopistollisesta keskussairaalaasta annetun lain 7 §:ää (1064/89) ehdotetaan muutettaviksi siten, että terveyskeskusta ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle, sairaanhoitopiiriä ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle sekä Helsingin yliopistollisen keskussairaalan kuntayhtymälle ja erillisenä kuntayhtymänä toimivalle Lastenlinnan sairaalan kuntayhtymälle suoritettaisiin valtion varoista laskennallisin perustein korvausta lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta johtuviin kustannuksiin. Terveyskeskusta tai sairaanhoitopiiriä ylläpitävä kunta tai kuntayhtymä ja Helsingin yliopistollisen sairaalan ja Lastenlinnan sairaalan kuntayhtymät ilmoittaisivat asianomaiselle lääninhallitukselle terveyskeskuksessa tai sairaalassa koulutuksessa olleiden lääkäreiden koulutuskausiensa määrän. Esimerkiksi jos terveyskeskuksessa tai sairaalassa on ollut kaksi lääkärinä koulutuskausiensa määräksi kuusi. Lääninhallitus suorittaisi ilmoituksen perusteella korvauksen terveyskeskusta tai sairaanhoitopiiriä ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle sekä Helsingin yliopistollisen keskussairaalan ja Lastenlinnan sairaalan kuntayhtymille.

Sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain tekemässä päätöksessä määrättäisiin erityiskorvauksen laskennassa käytettävistä perusteista. Lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta johtuviin kustannuksiin suoritettavan korvauksen suuruus kutakin koulutuksessa olutta lääkärinä kohden kuukaudessa olisi 6 000 markkaa vuonna 1995. Korvausta mitoitettaessa käytettäisiin perusteena Y 31 palkkaluokan mukaista palkkaa yhdellä palvelulisällä sosiaaliturva- ja eläkemaksuineen. Korvauksen suorittaminen olisi kytketty koulutuksessa olleisiin lääkäreihin.

## 2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta johtuviin kustannuksiin kutakin kou-

lutuksessa ollutta lääkäriä kohti suoritettava erityiskorvaus vuonna 1995 olisi 6 000 markkaa kuukaudessa koulutettavaa kohti, jolloin määrärahan tarve olisi 32 miljoonaa markkaa (12 kk x 6 000 mk x 450 työmahdollisuutta). Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 1995 ehdotetaan tarkoitusta varten 32 miljoonaa markkaa ja vastaavasti 300 orientoivan vaiheen viran valtionosuuksien, yhteensä noin 24 miljoonaa markkaa, vähentämistä. Vähennettäväksi tulee lisäksi kuntien valtionosuuslain (688/92) 3 §:n 2 momentin perusteella kuntien yleisestä valtionosuudesta noin 4 miljoonaa markkaa. Esityksen taloudelliset nettovaikutukset ovat näin ollen 4 miljoonaa markkaa.

### 3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä opetusministeriön, terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja Suomen Kuntaliiton kanssa. Esitysluonnoksesta on pyydetty opetusministeriön, lääketieteellisten tiedekuntien, terveydenhuollon oikeus-

turvakeskuksen, sairaanhoitopiirien kuntayhtymien, eräiden terveyskeskusta ylläpitävien kuntien ja kuntayhtymien, lääninhallitusten, Suomen Lääkäriliiton ja Suomen Kuntaliiton lausunnot. Lausunnoissa uudistusta on pidetty tarpeellisena.

### 4. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain tekemässä päätöksessä määrättäisiin erityiskorvauksen laskennassa käytettävistä perusteista. Päätösluonnos on esityksen liitteenä.

### 5. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

## 1.

## Laki

### kansanterveyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*lisätään* 28 päivänä tammikuuta 1972 annettuun kansanterveyslakiin (66/72) siitä 30 päivänä maaliskuuta 1979 annetulla lailla (376/79) kumotun 40 §:n tilalle uusi 40 § seuraavasti:

#### 5 luku

#### Erinäisiä säännöksiä

#### 40 §

Terveyskeskusta ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle suoritetaan valtion varoista laskennallisin perustein korvausta lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annetun asetuksen (1435/93) 4 §:ssä tarkoitettua koulutuksesta johtuviin kustannuksiin. Terveyskeskusta ylläpitävä kunta tai kuntayhtymä ilmoittaa puolivuositain asianomaiselle lääninhalli-

tukselle terveyskeskuksessa koulutuksessa olleet lääkärit ja koulutuskuukausien määrän. Lääninhallitus suorittaa ilmoituksen perusteella korvauksen terveyskeskusta ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle. Sosiaali- ja terveysministeriö päättää vuosittain korvauksen laskennassa käytettävistä perusteista.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä kuuta 199 \_\_\_\_\_.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

## 2.

**Laki****erikoissairaanhoidon lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*lisätään* 1 päivänä joulukuuta 1989 annettuun erikoissairaanhoidon lakiin (1062/89) siitä 3 päivänä elokuuta 1992 annetulla lailla (748/92) kumotun 50 §:n tilalle uusi 50 § seuraavasti:

10 luku

**Opetus- ja tutkimustoiminnan järjestäminen**

50 §

Sairaanhoidopiiriä ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle suoritetaan valtion varoista laskennallisin perustein korvausta lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta annetun asetuksen (1435/93) 4 §:ssä tarkoitetusta koulutuksesta johtuviin kustannuksiin. Sairaanhoidopiiriä ylläpitävä kunta tai kuntayhtymä ilmoittaa puolivuositain asianomaiselle lääninhallin-

tukselle sairaalassa koulutuksessa olleet lääkärit ja koulutuskuukausien määrän. Lääninhallitus suorittaa ilmoituksen perusteella korvauksen sairaanhoidopiiriä ylläpitävälle kunnalle tai kuntayhtymälle. Sosiaali- ja terveysministeriö päättää vuosittain korvauksen laskennassa käytettävistä perusteista.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä kuuta 199 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

## 3.

**Laki****Helsingin yliopistollisesta keskussairaalarasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* Helsingin yliopistollisesta keskussairaalarasta 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun lain (1064/89) 7 §, sellaisena kuin se on 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (750/92), seuraavasti:

7 §

*Valtion korvaus*

Kuntayhtymälle ja erillisenä kuntayhtymänä toimivalle Lastenlinnan sairaalan kuntayhtymälle suoritetaan toiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin erikoissairaanhoidon lain

47 §:n 1 momentin ja 50 §:n mukainen valtion korvaus.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä kuuta 199 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 30 päivänä syyskuuta 1994

**Tasavallan Presidentti**

**MARTTI AHTISAARI**

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

## 3.

**Laki****Helsingin yliopistollisesta keskussairaalasta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*muutetaan* Helsingin yliopistollisesta keskussairaalasta 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun lain (1064/89) 7 §, sellaisena kuin se on 3 päivänä elokuuta 1992 annetussa laissa (750/92), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

7 §

*Valtionosuus*

Kuntainliitolle ja erillisenä kuntainliittona toimivalle Lastenlinnan sairaalan kuntainliitolle suoritetaan toiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin erikoissairaanhoidolain 47 §:n 1 momentin mukainen valtionosuus.

*Ehdotus*

7 §

*Valtion korvaus*

*Kuntayhtymälle* ja erillisenä *kuntayhtymänä* toimivalle Lastenlinnan sairaalan *kuntayhtymälle* suoritetaan toiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin erikoissairaanhoidolain 47 §:n 1 momentin ja 50 §:n mukainen *valtion korvaus*.

---

*Tämä laki tulee voimaan*      päivänä  
kuuta 199 .

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.*

---

## Sosiaali- ja terveysministeriön päätös

### lääkäriin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta johtuviin kustannuksiin suoritettavan erityiskorvauksen perusteista vuonna 1995

Sosiaali- ja terveysministeriö on päättänyt 28 päivänä tammikuuta 1972 annetun kansanterveyslain (66/72) 40 §:n ja 1 päivänä joulukuuta 1989 annetun erikoissairaanhoidon lain (1062/89) 50 §:n nojalla; sellaisina kuin ne ovat, ensiksi mainittu lainkohta            päivänä            kuuta 199  
 annetussa laissa (    /    ) ja viimeksi mainittu lainkohta            päivänä            kuuta 199  
 annetussa laissa (    /    ):

#### 1 §

Lääkäriin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksesta johtuviin kustannuksiin suoritettavan korvauksen suuruus on 6 000 markkaa kuukaudessa kutakin koulutuksessa ollutta lääkäriä kohden. Korvausta mitoitettaessa käytetään perusteena Y 31 palkkaluokan mukaista palk-

kaa yhdellä palvelulisällä sosiaaliturva- ja eläkemaksuineen.

#### 2 §

Tämä päätös tulee voimaan            päivänä  
 kuuta 19    .